

EEVI KUOKKANEN

EI SANAANKAAN LI JANAANKAAN

ONKO MERENRANTATONTTI ARVOKKAAMPI KUIN IHMISHENKI?

EEVI KUOKKANEN

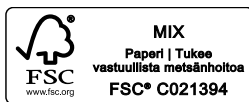
EI SANAANKAAN
EI SANAANKAAN

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

© EEVI KUOKKANEN JA TAMMI 2023

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-4597-3

PAINETTU EU:SSA

HUHTIKUU

Tuija katseli, miten teräsaltaan vesi muuttui tummanpunaisesta sameaksi ja kirkastui vähitellen. Kun huuhteluvesi oli lähes väritöntä, hän sammutti veden, kiersi liinat käsin ja työnsi ne pienimpään pesukoneeseen. Vanha Wascator saisi tehdä lopuista jäljistä selvää.

Koneen pyörähtäessä käyntiin Tuija seisautui vielä väliovelle ja katsoi pesulan pimeään myymälään. Oli jo aamuyö. Maanrajassa olevista ikkunoista tuli katulampun himmeää oranssia, joka riisui värit kaikesta. Tiski oli siivottu sälästä, rekellinen noudettavia kiilsi muovipusseissaan.

Hän painoi mielestään pois liian selkeät kuvat. Kohta viimeinenkin liina olisi puhdas, kaikki tahrat hävinneet, pesty ja pyyhitty näkymättömiin. Höyrypesuri oli varastossa paikoillaan, odottamassa kunniallisten veneenomistajien talvenhajuksia kajuuttoja. Sen yöllisistä keikoista ei tiennyt kukaan. Ei ainakaan kukaan, jolla oli väliä.

Vanha anopinkieli piirtyi siluettina aamuyön pimeyttä vasten. Ikkunoissa näkyi pitkän talven pölykerros. Kaikki näytti normaalilta. Tuija sammutti takahuoneen valot ja kuunteli hetken pesukoneen rauhoittavaa hurinaa. Sitten hän sulki oven perässään ja nousi portaat kotiinsa.

Lakanat olivat viileät.

Puhelin välähti viestin saapumisen merkiksi.

Luotan siihen, että pidät turpasi kiinni.

Lasse äsähti. Selkään pisti taas. Raaka pohjoistuuli ärhäköitti vanhaa vaivaa, eivätkä kumartelu ja kiertoliikkeet helpottaneet asiaa. Mutta minkäs teit, tässäkin talossa oli putket vedetty joskus 60-luvulla miten mahtui, ei siinä ergonomiiaa ollut mietitty.

Suihkuhuone oli rakennettu yli sata vuotta vanhan täysihoitolan toiseen kerrokseen, entisen kerroskeittiön tilalle. Ikkunasta näkyivät keltamullalla maalattu vaja ja Villa Iriksen ”viehättävä puutarha” – nurmikonläntti, josta pisti kalliota esiin, muutama vielä lehdetön pensas ja valkoinen rima-aita naapurin tonttia rajaa-massa. Ikkunalasien välissä oli turvonnut kärpäsen raato. Villa Iris oli enää ”idyllinen ja kodikas” vaihtoehto majoitukseen. Entiset loiston päivät olivat kaukana takana.

Lasse riisui hanskat ja hieroi ristiselkäänsä hetken.

– Saitko kuntoon? Eikä enää tiputa? Ja voi taas käyttää?

Nymanska oli ilmestynyt hänen selkäänsä taakse. Henki tuntui sillä kulkevan vähän raskaasti. Ikä painoi.

– Sain, ei pitäisi tiputtaa, voi käyttää. Nämä on kuitenkin tällaisia hätäratkaisuja, niin kuin olen ennenkin sanonut. Kyllä sun pitää alkaa miettiä isompaa remonttia näille putkille. Ei missään enää näin vanhoja pidettäisi, Lasse sanoi ja alkoi pestä käsiään.

– Joo joo, kohta varottelet vesivahingoista, tiedetään. Mutta tiedätkö, miten monelta kuukaudelta saan tuloja tästä rötisköstä? Kattoremontti tuli niin kalliiksi, että kahlaan veloissa. Pelkkää menoa menon päälle, Nymanska tuhahti.

Matkailijat ja kesäasukkaat tulisivat kaikki samaan aikaan, ihastelisivat maisemia ja haukkuisivat palveluita. Suomen suosituin kesä-kaupunki oli hereillä kuusi–kahdeksan viikkoa, sitten se alkoi hiljentyä ja vaipui lopulta horrokseen, joka kesti vähintään yhdeksän kuukautta. Ei siinä isompia remontteja makseltu, jos vain pärjäsi ilman.

Lasse nyökytteli. – Kesäkaudellahan ne tilit tehdään, niin se on aina ollut. Kukapa tänne pilkkopimeällä räntäsateeseen tulisi.

Nymanska oli kaikesta marinastaan huolimatta kunnan ihminen, antoi vierasduunareiden asua puoli-ilmaiseksi hiljaisena aikana ja komenteli niitä lempeästi kuin perheenjäseniä.

– Eikö sulla ole täällä porukkaa ihan mukavasti? Lasse kysyi.

– Muovitehtaan huoltomiehiä on nyt, ja satamalta tuli jokunen vieras. Muutama lintumies oli viikonloppuna. Pari vakiporukkaa on mennyt Varjukselle, kuulemma. Se alkoi oikein leuhkia, kun näin sen marketissa: ”Asiakkaita kiinnostaa laadukas majoitus omassa rauhassa.”

Ville Varjus, Lassen ikäinen liikemies ja yleisryttäjä, eli jonkinlaista pidennettyä nuoruutta. Hoiti kaikenlaisia bisneksiä, muiden muassa isältään perimäänsä leirintä- ja mökkialuetta. Liikkui mieluusti moottoripyörällä ja pukeutui nahkaan, pitkä poninhäntä nyttemmin siimana selän päällä. Honottava, käheä ääni, jota Nymanska osasi aika hyvin matkia.

Kyllä Lassekin ne mökit tiesi. – Joo, se on laajentanut, useampi uusi mökki ihan rannan tuntumassa. Varmaan taas merkitty saunoiksi, että on saanut rakentaa. Tai no, rakentaa ja rakentaa, sellaisia valmiita parakkejahan ne on. Onpahan sellaista tarjontaa. Sillä puolella kaupunkia on muutenkin toisenlaista, Lasse lievensi.

– No on, todellakin, Nymanska mutisi ja veti henkeä jatkaakseen: – Mutta kilpailu turisteista kovenee, kun Luhdanojan pytinki saadaan valmiiksi. Oletko siellä käynyt keikalla?

Kaupungin parhaalle paikalle rakennettava uusi hotelli oli puhuttanut väkeä jo vuosia. Projektia oli vastustettu, tontille olisi ollut muitakin ottajia. Naapurusto oli koettanut torpata koko hankkeen. Kun sen toteutuminen varmistui, Lassenkin tuttavat olivat iloinneet: nyt tulee työtä monille ja paljon.

– Sinne ei kuule meikäläisellä ole asiaa, Lasse puuskahti. – Siellä on rakennuttajan omat alihankkijat ja niiden alihankkijat. Ei siellä kuule suomen sanaa, eikä kukaan täkäläinen ole sinne päässyt tekemään yhtään mitään. Kysy noilta omilta asiakkailtasi, ne tietää paremmin.

– Ei tänne ole majoitettu sieltä ketään, taitavat asua työmaalla ja joissain laitakaupungin kerrostaloasunnoissa. Ja saattaa niitä olla siellä Varjuksen parakeissa, Nymanska naurahiti vinoon tyyliinsä.

Majlis Nyman oli jo puolittain eläkkeellä. Pelkällä majoitus-toiminnalla hän ei olisikaan tullut enää toimeen. Villa Iris oli kuitenkin jo instituutio: tietyt kesäasukkaat tulivat joka vuosi, aina vain vanhempina. Heitä ei haitannut, ettei kaikilla ollut omaa kylpyhuonetta. Hinnat olivat sellaiset, että keskituloisellakin oli varaa viipyä useampi päivä.

Jatkajaa ei ollut. Majliksen miesvinaan molemmat lapset ensimmäisestä avioliitosta olivat muuttaneet muualle eikä omia ollut. Kun hän lopettaisi, talon varmasti ostaisi joku, mutta kunnostaminen olisi iso investointi.

Joka kerta talossa käytyään Lasse alkoi laskea, paljonko modernisoinnista riittäisi hänelle urakkaa. Koko rakennus oli vaarassa hajota käsiin, kun sitä hoiti rahaton yrittäjä. Tai jos lopettaisi majoitustoiminnan ja muuttaisi rakennuksen asunnoiksi, saisi ainakin kaksitoista itsenäistä loma-asuntoa. Niistä voisi ottaa kovat rahat. Kaksitoista kylpyhuonetta, keittiöt, saunat. Viime vuosina rahakkaita ostajia oli ilmestynyt aina vain enemmän. Jotkut kuumemma ostivat kohteita edes näkemättä niitä.

Asiakas huikkasi aamiaishuoneesta tyhjä lasikannu kädessään, Majlis viipotti apuun.

Lasse heilautti kättään hyvästiksi ja meni etuovesta kadulle, missä hänen ylpeydenaiheensa odotti. Sen verran hyvin talonrötisköt ja uudisrakennusten kakkosasukkaat työllistivät häntä, että vanha sininen Ford oli vaihtunut viime syksynä valkoiseen Proaceen. Lasse laski huolellisesti työkalupakin paikoilleen ja nautti takaoven pehmeästä sulkeutumisesta. Kyljen teippaus kertoi, että tässä tulee LVI-Lindroos, Asennus ja Huolto.

Lasse istui kuskin paikalle. Penkki tuntui vielä ylelliseltä.

Tie kaartui rantakadulle. Auton leveästä ja korkeasta ikkunasta katsellessaan Lasse tunsu omistavansa koko paikan. Hän tiesi, millaisia kylpyhuoneita näissä taloissa oli, missä haisi homeelle, missä iäkäs asukas pyysi nolona apua lamppujen ja palovaroitin-

ten kanssa, mitä saunoissa säilytettiin ja millaisia rakennusvirheitä uutuuttaan kiiltävissä taloissa oli. Pätevää putkaria tarvitsivat kaikki, sellaista, joka teki asiat loppuun ja vähän päälle. Sellaista, joka oli kasvanut tässä kaupungissa ja ymmärsi, miten täällä toimitaan.

Isolla tontilla, josta oli hienoimmat näkymät merelle, oli pitkään ollut huonokuntoinen pieni asuintalo, kunnes se oli palanut korjauskelvottomaksi. Nyt tontin täytti Bobi Luhdanojan hotelli. Mies markkinoi itseään ”uuden ajan vieraanvaraisuusyrityksenä”, joka painotti toiminnan vastuullisuutta ja hitaan matkailun autuutta. Pahat kielet väittivät, että Luhdanoja oli pelkkä bulvaani, median suosima hahmo, joka ei tosiasiaassa tehnyt päätöksiä itse eikä varsinkaan pistänyt peliin omia rahojaan.

Lasse vilkaisu uudisrakennusta. Sen puuarkkitehtuuri oli herättänyt paljon polemiikkaa kaupungissa: epämääräinen kasa, mauton hökkeli, maalaisen näköinen, ei varmasti paloturvallinen, miksei tehdä jotain kaunista, tuollainen harmaa! Lassekin oli osallistunut suunnitelmien julkaisutilaisuuteen, joka oli ollut kaikille kaupunkilaisille avoin. Siellä Luhdanoja oli selittänyt ainutlaatuisen maiseman ja ihmisen tekemän tilan harmoniasta ja valon leikistä.

Nyt, lähes valmiina, Hotel Maren rakennus näytti pienemmältä kuin havainnekuvissa. Se kohosi porrasmaisesti polveillen – merinäköalaa riittäisi moneen huoneeseen. Harmaa se totisesti oli.

Sinnehän se solahti, puisine pintoineen, sata vuotta vanhempien naapureidensa rinnalle, Lasse huomasi ajattelevansa.

Ohittaessaan rantabulevardin vanhan Riviera-hotellin Lasse nosti kätensä tervehdykseen. Baarin terassia pystytettiin, Holopainen näytti tuoneen poikansa oppiin. Se oli venähtänyt niin kuin tuon ikäiset tekivät: mustat timpurinhousut roikkuivat löysinä, lantio ja hartiat kuin lyijykynällä. Isä vastasi nostamalla vapaana olevan vasemman kätensä pystyyn. Poika venytti leukaansa hymyttömästi, niin kuin nyt teini tervehtii perhetuttua. Se oli Ellin leikkikaveri aikoinaan, aina Hevisaurus-t-paidassa ja suupielissä kaakaota.

Mieleen tuli Ellin tahmea käsi, *isi syliin*, kaulaa vasten painautuvat kasvot ja poskea kutittava silkkinen tukka. Pieni Elli, pieni

Valtteri, hänen lapsensa maailmalla. Enää hän ei pystynyt suojelemaan niitä sen vaaroilta.

No, se siitä, elämä kulki luonnollista rataansa.

Jotain muuta ajatellakseen Lasse alkoi muistella, miten Rivieran baari oli ollut suuren maailman tyylinen ravintola joskus ennen lamaa. Sitten sen maine oli himmennyt. Nukkavierujen sisätilojen vastapainoksi oli rakennettu kaupungin ensimmäinen terassi, joka kulki vieläkin paikallisten parissa nimellä Leikkihäkki. Takavuosina sinne mentiin juomaan lonkeroa, istuttiin epämukavissa ja aina kylmissä tuoleissa yllä ne vähän paremmat Trevira-housut ja vaimon ostama kirjava paita.

Kansakunnan – lähinnä kesävieraiden ja matkailijoiden – vaurastuessa terassikin oli muuttunut pikkuhiljaa finimmäksi. Muutama kesä sitten sinne oli tuotu topatut polyrottinkisohvat, joiden tyynyissä luki asioita englanniksi. Naiset joivat matalien pöytien ääressä kuohuviiniä, miehillä oli aurinkolasit nostettuna pään päälle ja isot kellot. Lasse oli käynyt kerran ja saanut selkensä kipeäksi sohvasta, jonka pehmuste liukui ikävästi ahterin alta. Lähtiessään hän oli kolauttanut tuoppinsa pöydän lasipintaan niin lujaa, että viereisen sohvar ryhmän naiset olivat säpsähtäneet ja nauraneet sitten vähän vaivautuneina.

Rivierassa taidettiin valmistautua jo pääsiäiseen. Laulunrenkutus alkoi soida päässä. *Päättyneet on päivät. Kestäneet ei kaiteet.* No, Holopainen rakentaisi poikansa kanssa niin vankat kaiteet, etteivät rouvat ja herrat viinipäissään kaataisi niitä. Vuosien mittaan Lasse ja Holopainen olivat tehneet monia urakoita yhdessä. Asiallinen kaveri, taitava ja tarkka tekijä. Eikä lätissyt turhia, saattoi pyytää avuksi myös vähän epätavanomaisille keikoille.

Päivässä oli ensimmäinen lupaus kevään pysyvyydestä. Valoa tuli joka suunnasta, aava horisontti vasemmalla, hiekkaranta kuin vehnäpellon värinen peili. Kauempana näkyi uloimman niemen uudisrakennusten rypäs, ikkunat hohtivat aamuauringossa.

Horisontin pitkää vaakaviivaa katsoessaan Lasse tuli ajatelleeksi entistä vaimoan, jolle kaupungissa ei kuulemma ollut ”enää mitään”. Avioliitto oli pitkään ollut nuutunut, joten oli helpotus, kun Minna

lähti etsimään uutta suuntaa elämäänsä. Siihen saakka tämä oli suunnannut aina vain enemmän energiaa sisustamiseen ja liikuntaan. *Älä istu, likaiset vaatteet, älä tule kuvaan, laita kengät kaappiin, et käisä hyvä ihminen oikeesti ajatellut jättää tätä tähän pöydälle.*

Lapset olivat lähteneet jo aiemmin. Lassea ja Minnaa ei ollut sitonut toisiinsa enää muu kuin molemminpuolinen ärsyyntyminen. Kun Minna lähti, 24 vuotta kestänyt yhteinen elämä loppui yhdessä päivässä, omakotitalo meni kaupaksi kuukaudessa. Designsohvan ja trendihyllyt Minna muutti omaan kaksioonsa Tikkurilan taakse.

Haluan toteuttaa intohimoani ja rakentaa omannäköistä elämää. Kuntosaliketjun jumppaohjaajana se kai sitten onnistui.

Lasse oli jäänyt. Hän muutti kerrostalokolmioon lähelle satamaa. Poikamiesboksiin, niin kuin Elli ja Valtteri isänsä uutta kotia kutsuivat. Ihan hyvä hänen siellä oli: uudehko talo, ei remonttihuolia, ei lumi- eikä pihatöitä, iso parveke tuumailuun. Ja esteetön, kuten Elli oli huomauttanut. Ihan kuin Lasse olisi joku vanhus. Nyt jo.

Lasse pyöritti kieltä suussaan. Villa Iriksen hajulukosta oli jäänyt ikävä tunne limakalvoille. Vielä yksi asia hoidettavana, sitten kahville. Ukot ihmettelisivät, jos hän ei tänään ilmestyisi. Kaiken piti näyttää normaalilta.

– Mitä äijät. Tehkääs tilaa.

Lasse rojahti istumaan. Piti varoa, ettei liian täydeksi kaadettu muki läikkyisi. Venesataman Café Susannen vakioasiakkaat täyttivät ikkunanurkan. Miehet istuivat huomiota keissaan löyhänä ryppäänä, niin kaukana pöydästä, että ylettyivät juuri ja juuri kahvimukeihinsa.

– Siellä olivat taas arvoisat kaksipyöräisten moottoriajoneuvojen ystävät kokoontuneet pieneen juhlintaan, eläkkeellä oleva ahtaaja ja harrastajahistorioitsija Blomqvist sanoi juhlavaan tyyliinsä.

– Aha, mitäs nyt? Lasse kysyi.

– Mitäs luulisit. Moto-Campingissä. Jotain normaalia isompaa rähinää kuulemma. Varjuksen veijarijengi vauhdissa, pääkaupungin miehet varmaan tulleet pienelle virkistysleirille, koneyrittäjä Bergman murisi.

– Niin siis satun tietämään, aloitti Bergmanin nuori apumies vähän hätäisesti. – Niillä oli jotain kaunaa viime kesän yhteentotosta. Kaveri snäppäs.

– Olihan siitä jo lehdessäkin, Bergman sanoi. – Tai siis täällä, hän jatkoi ja heilautti puhelintaan. – Ettekö muka huomannu? Oottakaas: *Poliisi on vaitonainen mutta myöntää, että jonkinlaista välienselvittelyä on tapahtunut. Kaksi viime viikolla huume- ja väkivaltarikoksista pidätettyä henkilöä ovat tietojemme mukaan kahakan aloittaneen jengin johtohahmoja. Poliisi ei kuitenkaan varmista sunnuntaiyön tapahtumien yhteyttä viime viikolla tehtyihin pidätyksiin.*

Lasse sekoitti kahviaan, johon sokeri oli jo ehtinyt sulaa, ja katsoi ikkunasta ulos. Hän ei halunnut valehdella muttei myöskään kertoa mitään viikonlopun keikasta.

Onneksi ukot olivat kovia puhumaan – ihan kaikesta. Seuraavaksi käsiteltiin rivakasti Bergmanin tyttären insinööriopinnot, sähköliikkeen omistajan uusi Renault, ranskalaisten autojen yleinen huonous, hallituksen viimeisten linjausten älyttömyys, veneiden kevätkunnostuksen tilanne ja uudelleen ranskalaisten autojen yleinen huonous. Kun keskusteluun tuli luonteva tauko, Bergman puuskahti vakavana: – Varjuksesta tuli mieleen. Tämä Panda, tiedätte.

Kaikki nyökyttelivät. Panda Paananen oli jo pikkupoikana ollut poikkeuksellisen vankkarakenteinen ja varttui vahvaksi, vaikka lempinimensä mukaisesti aika pyöreäksi.

– Ei kyllä unohdu. Sehän oli aika paha koulukiusaaja, Valtterikin sitä pelkäsi. Siihen piti loppujen lopuksi ottaa poliisi avuksi selvittämään, Lasse sanoi.

– Eikä hän ole tainnut kovin suoraa ja kaitaa tietä kulkea aikuisenakaan, harrastajahistorioitsija Blomqvist totesi. – Surullistahan se on. Isä oli juoppo, mutta hänen äitinsä oli ihan kunnan ihminen, yritti parhaansa. Jotain säälistävää siinä pojassa oli, se uho, pienenä ja vielä isona kloppinakin. Hukkaan heitettyä elämää.

– Blomqvist, sä olet pehmo. Se jätkä on rikollinen. Jotkut vaan on pahoja syntymästään asti.

Blomqvistin puistellessa päätään Bergman jatkoi: – Oli miten oli. Näin sen Nesteellä eilen. Oltiin peräkkäin jonossa, ja näin, miten sen oikeasta kädestä puuttui nämä, Bergman laski mukin pöydälle ja näytti pikkusormeja ja nimetöntä. – Arvet oli vielä ihan tummat. Pahan näköistä.

Miehet olivat hetken hiljaa. Sitten Bergman yritti keventää asiaa.
– Oisko sattunut joku ”työtapaturma”?

Muut pysyivät vakavina. Blomqvist kumosi viimeisen tipan kahvistaan suuhunsa ja huokaisi. – Ei ole kenellekään hyväksi, jos täällä semmosia tapaturmia sattuu. Kyllä sinäkin, Bergman, sen ymmärrät.

Bergman näytti vähän loukkaantuneelta.

Taivas oli tummunut, iltapäivälle oli ennustettu sadetta. Parkkiintunut kahvi nosti vatsahapot Lassen suuhun. Kuppi oli jo tyhjä, mutta eleen vuoksi hän kulautti vielä pohjat ja nousi.

– No niin, ukot. Lähetääs taas töihin. Ei tämä kaupunki valmiiksi tule, mutta aina voidaan yrittää.

Siellä kuule tuntuu jo ihan keväältä!
– Aha, Tuija totesi. – Ootko käyny kampaajalla vai miten sun tukka on tommonen?

– Miten niin ”tommonen”, Lettu röhähti nauramaan. – No en oo, mutta sähän näet mut aina tukka ponnarilla. Onhan se töissä kätevämpää, eikä mua kukaan siellä kattele.

Aina yhtä käytännöllinen Lettu. Siivosi työkseen toisten sotkuja, nykyään yksinyrittäjänä. *Soita Siivous-Leenalle, kun haluat siistiä jälkeä!*

Molemmat olivat tietoisia siitä, mistä ei puhuttu. Kevään eteneminen ja kampaus olivat turvallisia lauttoja, joiden avulla saattoi luovia toisten aiheiden välistä.

– Mites se sun kesäkämpäs, onko vielä työn alla? Ehtiikö se valmiiks ennen kuin Pinja tulee?

– Ehtii, ei siinä mitään isompaa enää olekaan. Maalata vielä pitää. Ja jotain hyllyjä ja semmosta pientä laittaa.

Tuija oli muuttamassa pesulan varastotilaa epäviralliseksi kesäasunnoksi itselleen, kesäkamariksi. Tytär tulisi ammattikorkeakoulun loman ajaksi kotiin, ja yläkerran asunto oli aika pieni kahdelle aikuiselle naiselle. Pinja oli kuitenkin halunnut tulla lapsuudenkotiinsa asumaan, vaikka vaihtoehtona olisi ollut asua kummitädin huvilassa, omassa pikkuaunossa keskellä vehmasta puutarhaa.

Tuija taas oli kaivannut ympärilleen tyhjiä valkeita seinä, toisenlaista valoa. Jotain vaihtelua edes. Hän muuttaisi kesäksi alas, ja Pinja saisi vallata yläkerran.

Lettu kaivoi työhousujen taskusta purukumipussin, pisti kaksi tyynyä suuhunsa ja sanoi: – Tee nyt siitä sitten sellanen, että viihdyt siellä. Voit laittaa joskus myöhemmin yläkertaa turreille vuokralle, saat hyvät lisätienestit. Voiks sitä mennä kattomaan?

Kemiallisen pesun puoli oli ollut poissa käytöstä monta vuotta, muuttunut epämääräiseksi varastoksi. Lasse oli ystävänpalveluksena käynyt talvella tarkastamassa putket ja todennut: – Sulla on täällä hyvää, ikkunallista tilaa, ei kosteutta, ilmanvaihto kunnossa, vesipiste. Ja pidät romuvarastona! Tämmösellä paikalla!

Oli totta, että pesulan sijainti oli nykyään arvokas. Pari vuotta sitten sen lähelle oli kohonnut Tiiraniemen kalliiden kakkoskotien rypäs, joka jäi jyrkän kallionrinteen taakse näkymättömiin.

Talo sinänsä oli mitätön, ruskeaksi rapattu pula-ajan rakennus, aikoinaan sataman konttoriksi ja virka-asunnoiksi rakennettu. L-kirjaimen muotoisen rakennuksen toinen pää oli jäänyt kaupungin haltuun pari vuotta sitten. Lyhyen sakaran entisessä ruokalassa joku oli yrittänyt muutama vuosi sitten käynnistää ravintolaa, mutta paikka oli silloin ollut syrjäinen ja tila epäkäytännöllinen. Sen jälkeen kaupunki yritti saada jotain tuloja tilasta, joten entiseen ruokasaliin oli rakennettu huterilla väliseinillä varastokoppeja. Päädyn toimistohuoneistossa pitivät konttoreitaan surffikoulu ja reittiveneyrittäjä, mutta vain kesäaikaan. Tuijalle ja Pesula Eklundille tämä rakennus oli ainoa oikea, mutta kaupungille sen omistama osuus oli kannattamaton riippakivi.

Yläkerran toisen asunnon omisti helsinkiläinen biologipariskunta, joka piti huoneistoa lähinnä huoltopisteenä ja kelirikkoajan tukikohtana Helsingin-kotinsa ja saaristomökkinsä välissä. Heitäkään ei ollut vähään aikaan näkynyt.

Kun Tuija oli miettinyt asuinkäyttöön muutettavan huoneen rakennuslupaa, Lasse oli vain huitaissut kättään.

– Rakennustarkastaja ei kuule tuohon puutu, ellet ihan väkisin pyydä, Lasse oli sanonut. – Kaavotuksista ei kukaan piittaa, kunhan et tee mitään surmanloukkua. Eikös se ole kaikkien etujen mukaista, että tilat käytetään tehokkaasti. Pidät kesäkamaria ”työhuoneena”, asut tässä sesongin ajan itse ja tienaat varsinaisella kämpälläsi. Pitäähän täällä olla ”hyvä asua, yrittää ja hengittää”.

Lisänsiot olisivat kyllä tarpeen. Kun emulsiopesun tekniikka oli kehittynyt ja vaatinut investointeja, Tuija oli siirtynyt toimimaan enää välittäjänä. Pesulan kannattavuus oli kärsinyt, kun kemialliset

pesut piti teettää alihankintana. Tuija ei paljon tarvinnut elääkseen, etenkin nyt, kun Pinja oli melkein omillaan, mutta jokainen ylimääräinen tulonlähde oli silti hyödynnettävä.

Tilaan vei lastausoven ja myymälän väliseltä käytävältä metallinen palo-ovi, joka oli ollut kemikaalien kanssa pulatessa tarpeen. Sen sulkeutuessa kuului mäjähdys.

– Oho, onpa hieno! Lettu mittaili lattiaa katseellaan. – Kaikkea se Lassekin jaksaa. Luulis, että LVI-hommissa olis ihan tarpeeks töitä.

– Se kuulemma tottui omakotitalossa tämmöseen laittamiseen ja kaipasi sitä. Halvallahen se tekee, ei suostu juuri työstä velottamaan.

– Niin sulta, Lettu sanoi ja tökkäsi Tuijaa kyynärpäällä kylkeen. – Muistako millä nimellä Cisse aina nimitteli Lassea, kun olitte nuoria? Tampax-Lasse!

Lettua vanha juttu nauratti, Tuijaa ei, mutta Lettu jatkoi ääntään muuttaen: – ”Lasse on niitä kundeja, jotka voi lähettää kauppaan ostamaan tamponeja, mutta just siksi se on ikuisesti vaan kaveri!” Onks nää karmit uudet?

Lettu siveli vanhan varauloskäynnin ovenpieliä, ehkä vain puheenaihetta vaihtaakseen.

– No joo, ne vanhat oli lahot ja meni hajalle, kun tää ovi piti avata vähän väkisin, Tuija sanoi ja avasi entisen hätäuloskäynnin pienelle takapihalle. Sisään virtasi kosteaa, kylmää ilmaa.

– On se Lasse pätevä kaveri. Mutta paikkojen korjaamisesta sillä taitaakin olla jo kokemusta, Lettu totesi hiljaa.

– Yhdet rikkoo, toiset korjaa, Tuija vastasi katsomatta Lettuun.

Assi Appelberg katsoi silmälasiansa takaa Tuijaa. Suonikkaat kädet lepäsivät pesulan tiskille lasketulla ruutuhameella.

– Olin niin huolimaton, salaattikastiketta suoraan syliin. Kuule, miksi me ei olla nähty pitkään aikaan? Et ole ollut taidepiirissäkään tänä keväänä.

Tuija ja Assi olivat tavanneet kansalaisopiston maalauskurssilla, tutustuneet vuosi vuodelta paremmin. Heidän välilleen juurtunut ystävyys ei vaatinut paljon mutta merkitsi sitäkin enemmän.

Kaikki tunsivat kirjaston Assin, myös nuorempi polvi, joka arvosti hänen aktiivisuuttaan luonnon ja kulttuurimaiseman puolesta. Kaupungin dynamo järjesti tapahtumia, piti yhdistyksiä pysäytyssä, jakoi puhua taiteen ja kirjallisuuden puolesta. Teki kaikesta vähän värikkäämpää.

– No niin kuin tiedät, pyörityn tätä aika lailla yksin, Tuija sanoi ja levitti kätensä näyttääkseen: tätä kaikkea.

Olihan hän kaivannut maalaamista ja piirtämistä, sitä, että sai tehdä jotain ihan rauhassa, tuli mitä tuli. Yölliset keikat olivat verottaneet vapaa-aikaa entisestään.

– Tulethan syksyllä taas? Ettet hukkaa lahjojasi. Saat hentoonkin välineeseen voimakkaan tunteen. Ja sitä paitsi nostat ryhmämme tasoa. Kesälläkin olisi leirikurssi, Assi houkutteli.

– Kesällä en kyllä kerkiä minnekään, mutta jos sitten syksyllä. Katsotaan. Ja riittääkö jos ensi keskiviikoksi? Tuija jatkoi heti perään, nappasi hameen tiskiltä ja ravisteli sitä.

– Hyvin riittää, tekee tässä jo mieli siirtyä vaaleampiin väreihin. Ja tuo hame taisi jäädä väljäksi, kun oli se influenssa jälkitauteineen. Pitkään sitä kesti, jäi kevätkaudella monta taidepiirin kertaa väliin. Enkä tietysti kotonakaan jaksanut mitään. Lääkäri määräsi

kaupungin hoitajat käymään ja hehän oikein vahtivat, etten rasi-
taisi itseäni. Hyvää he toki tarkoittavat, se on vain heidän työnsä.
Mutta heti kun tokenin, aloin piirrellä yhtä sarjaa, joka on ollut
mielessä pitkään.

Tuija tiesi ystävänsä sairastelleen, mutta tämä oli ensimmäinen
kerta, kun hän kuuli asiasta Assilta itseltään. Eikä hän nytkään
ehtinyt kommentoida sen enempää, kun Assi jo jatkoi: – Men-
nään kuule joku päivä kahville, viimeistään sitten, kun Neljän tuu-
len kahvila on auki, vaihdetaan kunnolla kuulumisia! Ja meillä jäi
se puuprojekti kesken. Ei ehditty syksyllä leppiä ja mäntyjä piirtä-
mään.

Assi olisi jutellut pidempäänkin, samoin Tuija. Assin kanssa
kaikki oli hetken hyvin, ei tarvinnut pelätä virheitä, ei muiden
puheita.

Uusi asiakas odotti kuitenkin jo vuoroaan, puuskahteli kärsi-
mättömänä ja antoi kriittisen katseensa kiertää katonrajassa. Assi
hyvästeli, tervehti tulijaa ja vilahti ikäisekseen ketterästi ovesta
ulos. Tai no, ei kai Assi ollut paljoakaan Lettua vanhempi, tuollai-
nen rouvamaisempi vain, Tuija ehti ajatella.

Asiakas oli keski-ikäinen mies liian tiukassa toppaliivissä, kou-
rassa auton avaimet. Kakkoskotilaisia, joille paikallisilla oli monta
nimeä, osa vähemmän kohteliaita. Kakkoset. Raitapaidat. Kerma-
perseet. Mies veti henkeä ja puhalsi nenän kautta ulos ennen kuin
aloitti.

– Semmonen juttu, että viime kerralla meiltä oli hävinnyt toi-
nen niistä sinikirjavista pussilakanoista. Varmaan ihan inhimillinen
erehdys, eiks niin. Jos on mennyt jollekin toiselle asiakkaalle?

Miehen hymy oli väkinäinen yritys pehmentää syytöstä. ”Ihan
inhimillinen” tuli suusta alentuvan maireana.

– Kyllä ne kaikki oli siinä satsissa, jonka noudit. Taisi olla päi-
välleen kaksi viikkoa sitten. Eikä me sekoteta asiakkaiden pyykkejä
keskenään. Itse laitoin ne, ei ollut kuin yksi sinikirjava. Sellainen,
jossa on lintuja, eikö niin?

– Niin! mies alkoi kiihtyä. – Kas kun muistat niin hyvin! Ne on
laatutavaraa. Ei mitään Ikeaa! Jos se on mennyt jollekin toiselle

asiakkaalle, niin sitä ei saa ikinä takaisin. Kaikkihan eivät ole rehellisiä. Oletko nyt ihan varma, ettei se ole täällä jossain?

Asiakas puhui hitaasti ja korostetun selkeästi viimeisen lauseen, katseli ympärilleen kuin odottaisi lintulakanan lehahtavan jostain esiin. Tuijan teki mieli kommentoida, ettei hieno merkki tehnyt lakanasta yhtään sen laadukkaampaa. Mieshän piti häntä tyhmänä, varkaana ja valehtelijana. Hän puristi poskilihaksista hymyn.

– Varmasti pelkkä sekaannus, josko löytyisi kotoa?

Asiakas ei rauhoittunut.

– Siis mä en kyllä nyt ymmärrä tätä. Ei vaikuta kovin ammattimaiselta touhulta!

Mies poistui hyvästelemättä avoimesta ovesta. Niska oli kuin äkäisen koiran. Tuija laittoi varmuuden vuoksi muistilapun itselleen: Björklundin lintulakana. Pinnistetty hymy yhä kasvoillaan hän käveli myymälätilasta mankelille, meni nurkan taakse kuoleeseen kulmaan ja kuiskasi: – Urpo.

Ovikello kilisi, tuttu ääni huusi: – Halloo, onko täällä ketään!

Tuijan vatsaan hulahti lämmin kohta, kuin olisi syönyt lautaselisen puuroa.

Lasse seisoi tiskin takana, ojensi pahvista lavaa. Sen kulmassa oli muutama taimiruukullinen vihreitä tupsuja, joista pilkotti valkoisia ja tummansinisiä nappuja.

– Kelpaisko sulle nää? Kävin Tiiraniemessä keikalla ja niiden huoltomies tyrkkäsi nämä mulle, olivat jääneet siltä yli, Lasse selitti.

Kaupunkilaiset kutsuivat uusien rantatalojen aluetta vanhalla nimellä Tiiraniemi, vaikka kompleksin rakennuksilla oli sellaisia nimiä kuin Flow ja Horizon. Niiden kaksikerroksisissa asunnoissa oli pienet pihat.

– Orvokkeja. Ne on vielä tommosia pieniä, mutta äkkiä kai kasvavat. Ja kestävät kuulemma vaikka pakkasta. Niin että haluatko sä nämä?

Lasse oli jotenkin yhtä nolona kuin kukkien pienet tupsut. Kiitettyään kukista Tuija ei keksinyt muuta sanottavaa. Lasse jäi paikoilleen huojumaan hetkeksi, kysyi sitten katse katonrajassa: – Joko sä ne hyllyt sait paikalleen?

– En vielä, mutta työlistalla on. Pitää maalata ensin.

Lasse näytti siltä kuin olisi halunnut sanoa vielä jotain, veti sitten itsensä jotenkin ryhdikkäämmäksi.

– No, sä tiedät että saat apua, jos satut tarvitsemaan. Jaa mutta, mun auto varmaan tukkii tien sun asiakkailta. Me nähdään!

Tuija vei orvokit takahuoneeseen. Lasse ja kukat olivat loiventaaneet lintulakanaäjän aiheuttamaa närää. Ainahan noita oli, syytelijöitä. Kakkosasukkailla oli muutenkin usein tapana jättää pyykit noutamatta pitkiksi ajoiksi, niin kuin Tuija pitäisi jotain liinavaatevarastoa. Pitäisi ehdottaa kuljetuspalvelua, mutta tuollaisille ihmisille ei huvittanut.

Pinja olisi kyllä alkanut hieroa kauppoja ja lisäksi googlannut asiakkaan taustat. Ei kai niin saa edes tehdä, Tuija olisi estellyt. Pinjan vakiovastauksenkin Tuija kuuli mielessään: *En googlaile pesulan työntekijänä vaan tämän kaupungin paljasjalkaisena asukkaana, enhän mä edes ole täällä virallisesti töissä.*

Tänä kesänä Pinja olisi virallisesti työntekijä, ja lisäkädet tulisivat tarpeeseen. Majoittajien ja kakkosasukkaiden liinavaatepalvelu starttaisi pian täysillä. Siinä riittäisi pestävää, mankeloitavaa, viikattavaa, kuskattavaa ja laskutettavaa.

Pinjan palvelumuotoilun opinnot olivat olleet ehkä Tuijan ja Pesula Eklundin pelastus. Yhdessä kurssikavereidensa kanssa Pinja oli kehittänyt liinavaatepalvelun yksityisasiakkaille: likaiset noudettiin ja puhtaat vietiin kotiinkuljetuksella. Käytännössä oli tarvittu vain yksinkertainen lomake nettisivuille, tilaukset tulivat pesulan sähköpostiin. Nyt oli uusi logo, Instagram-profiili ja mainontaakin pikkuisella budjetilla. Alun yskimisen jälkeen palvelu oli alkanut tuottaa.

Lettu, joka oli luonnostaan paljon Tuijaa myyntihenkisempi, oli tehnyt sopimuksia uusien taloyhtiöiden kanssa. Sitä kautta he olivat saaneet yhteisiä *kumppanuuksia*, Pinjan luoman *konseptin* mukaisesti. Juhlalliset termit olivat naurattaneet heitä molempia. Pinja oli närkästynyt. *Yrittäkää nyt ottaa tää liiketoiminta tosissanne!*

Ihmiset tulivat tänne rentoutumaan, eivät pesemään pyykkiä ja vaihtamaan lakanoita. Asuntojen amatöörivuokraajillekin kertyi

niin hyvät tulot, että heillä oli rahkeita pesettä ventovieraiden likaamat vuodevaatteet ammattilaisella. Lettu auttoi kuljetuksissa, ja he petasivat vuoteet, jos asiakkaan kanssa niin oli sovittu. Asukkaat ja majoittujat saivat tulla kuin hotelliin.

Mutta vielä ei ollut sesonki. Kaupunki alkoi vasta venytellen heräillä talviunestaan. Ennen vieraiden tuloa piti kunnostaa paikkoja, siivota piha-alueita, pestä ikkunoita, vetää sähköjä, korjata putkistoja, vaihtaa markiiseja, istuttaa kukkia, ripustaa kylttejä, tarkastaa toimitiloja. Toukokuun alussa avattaisiin varovasti ovia ja ehkä kannettaisiin jo kalusteita ulos.

Sää saattoi silloin olla mitä tahansa. Useimmiten raaka tuuli vihmoi alijäähtynyttä vettä bisneshaaveiden päälle.

Tuija jatkoi kesken jäänyttä mankelointia, korvissaan Pinjan jatkuva muistutus: *Brändi on tärkeä, koko paikan ja kaiken pitää hohkata kotoisaa puhtautta! Pois tää kämänen pöytä ja tämmöset ikivanhat julisteet, jotka on kulmista keltaset ja laineilee!*

Pinja oli viime kesänä uudistanut pesulan tiloja kuin pyörremyrsky, pyytänyt jonkun ylimielisen kurssikaverinsa mukaan avuksi, koska *sillä on hyvä silmä ja tästä saa opintopisteitä, kun dokumentoi hyvin.*

Kieltämättä myymälän puoli oli raikastunut. Vaaleammiksi maalatuilla seinillä oli nyt vanhoja matkailujulisteita kehyksissä, puinen tiski oli pienempi kuin entinen melamiinipintainen. Se oli Korhosen Cissen löytöjä jostain lakkautetusta maaseutukaupasta. Pinjan kurssikaveri oli kirjoittanut hinnaston mustalle liitutaululle erikoistussilla. Lamputkin oli vaihdettu. Myymälän ilmeen uusiminen ei tullut edes maksamaan paljon. Ylimielinen kurssikaveri oli ehdottanut vielä ruudullisia kahvilaverhoja matalaan ikkunaan, mutta siihen Tuija oli laittanut stopin.

– Tämä on pesula eikä mikään kahvila.

– Itse asiassa kahvin myynti ja itsepalvelupesula ei olisi yhtään huono idea..., Pinja oli aloittanut. Se pääsisi vielä pitkälle, jos vain pystyisi säilyttämään optimisminsa. Ja jääräpäisyytensä.

Tuija meni vessaan. Pissattuaan hän katsoi peiliin. Kapeat ja kalpeat kasvot, rotanväriset hiukset, nenä pitkä ja terävä niin kuin

Letulla, turkoosiin vivahtavat silmät, huulet vuosi vuodelta ohuemat. Viime yön valvominen näkyi. Kulmakarvoja voisi näköjään siistiä, kunhan muistaisi. Pinjan ääni korvissaan Tuija otti peili-kaapista vähän tahmeaksi kuivuneen huulipunan. Pitäisi skarpata, olla freesi.

Viime yön tapahtumat pyörivät vielä mielessä, mutta nyt oli uusi päivä.

Oven yllä oleva kello kilisi. Mankelointi venyisi myöhäiseen iltaan. Kunhan ei vain tulisi enää mitään yllättävää.

”VANHOJA IHMISIÄ NYT VAAN KUOLEE.”

Idyllisen merenrantakaupungin asukkaat valmistautuvat matkailusesonkiin. Tunnelmaa synkentää kirjastonjohtaja Assin äkillinen kuolema. Hän ei ole ensimmäinen yllättäen kuollut ikäihminen, mutta tapaukset eivät ylitä poliisin tutkintakynnystä. Paikallisten huhumyllyssäkin enemmän epäluuloja herättävät vasta avattu loistohotelli ja tietyt uudisrakennushankkeet.

Lomaparatiisin kulissien taakse näkevät pesulanpitäjä Tuija ja putkimies Lasse, jotka saavat kaupungin likapyykin pestäväkseen. Häikäilemätön petosvyyhti ulottuu syvemmälle kuin kumpikaan heistä uskaltaa ajatella.

Ei sanaakaan on koukuttava jännitysromaani kesäkaupungista, jossa rakennus- ja majoitusbisnes käyvät kuumina. Joku haluaa hyötyä paikan nosteesta hinnalla millä hyvänsä.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4597-3